

Telegraful Român

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze

Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

In chestia școalelor.

Unele ziare din capitală s'au ocupat nu de mult cu chestia școalelor noastre dela periferii, în mod însă nu tocmai corect, din care motiv ne vedem îndemnați, ca spre lămurirea publicului celui mare, să publicăm în întregime concludul consistorului arhidiecezan, adus în chestia aceasta cu unanimitate în ședința plenară din 9/22 Noembrie a. c. Concludul e următorul:

1. Consistorul cu mare durere a luat act de răspunsul Excelenței Sale, domnului ministru de culte și instrucțiune publică, de datul 19 Octombrie a. c. Nr. 17,331/1917, dat la reprezentățiunea consistorială de sub Nr. 6250/917, din care rezultă, că domnul ministru din considerații de stat mai înalte nu poate absta dela înființarea graniței culturale, prin statificarea învățământului poporal confesional din comitatele mărginașe. Consistorul și în fața acestui răspuns își susține ca deplin întemeiate motivele din reprezentățiunea înaintată sub Nr. 6250/917 și nu consideră de îndreptățiță înființarea unei asemenea granițe culturale.

2. Consistorul cu adâncă durere constată, că în scopul întrupării graniței culturale, d-l ministru de culte și instrucțiune publică până la data de față a detras dela 80 comune bisericesti ajutorul de stat avut la salariile învățătoarești, prin care măsură școalelor noastre confesionale din respectivele comune li s'a dat lovitură de moarte. Din rapoartele oficiilor parohiale și protopresbiterale se vede, că organele administrative de stat, voind să organizeze de pe acum școalele de stat, au și introdus procedura pentru preluarea edificiilor școlare din cele 80 comune bisericesti, cu desconsiderarea constituției noastre autonome.

3. Din hârtia Ilustrității Sale, d-lui comisar guvernial Dr. baron Petricsevich Horváth Emil, prezentată consistorului în 17 Noembrie a. c., se constată, că pentru înființarea graniței culturale d-l ministru de culte și instrucțiune publică a decretat deja și în zilele proxime se va efectui detragerea ajutorului de stat dela toate școalele confesionale aflătoare pe teritoriul comitatelor: Sibiu, Făgăraș, Brașov, Târnava-mare, Treiscaune și din comitatul Hunedoarei dela școalele confesionale aparținătoare tractelor protopresbiterale: Hațeg, Hunedoara și Orăștie, fără ca după a noastră știință și conștiință aceste comune bisericesti sau organele lor să se fi făcut cu ceva vinovate față cu patria noastră și legile ei. Prin statificarea învățământului confesional din teritoriul acum indicat ne sunt periclităte în existența lor 291 școale, cu 487 învățători. Din acestea numai 16 școale nu beneficiază în prezent de ajutor de stat.

4. Constatănd această stare a lucrurilor, Consistorul, ca organ executiv al sinodului arhidiecezan declară, că biserica română greco-orientală nu renunță la dreptul său de a înființa și susține școale elementare confesionale, drept care i s'a garantat prin

legile școlare în vigoare. (Art. de lege XXXVIII din 1868, și art. de lege XXVII din 1907).

Dar ajunși în urma stării de război prin forță majoră în această situațiune strâmtorată și prin declarațiunile categorice ale d-lui comisar guvernial fiind puși în fața unei necesități inexorabile, deși nu putem recunoaște procedura Inaltului guvern ca dreaptă și motivată, așteptăm cu toată hotărârea, ca să se îndeplinească, în cadrele propozițiilor făcute în numele guvernului din partea d-lui comisar în actul înaintat consistorului la 17 Noembrie a. c., cel puțin următoarele:

1. Dreptul singuraticelor comune bisericesti garantat prin legile în vigoare de a-și înființa și susține școala confesională din mijloacele proprii, rămâne nealterat și pe teritoriul, pe care este contemplată a se ridica granița culturală.

2. În școalele de stat din comunele bisericesti aparținătoare zonei culturale, în afară de studiul religiei se introduce limba română, ca obiect obligator, cel puțin în câte 6 ore la săptămână pentru fiecare despărțământ, — garantându-ni-se și inspecțiunea în privința modului cum se propun aceste obiecte.

3. Toți învățătorii aplicați în prezent la școalele confesionale, întrucât nu sunt condamnați în cale criminală sau disciplinară, să fie acceptați și lăsați în posturile lor la școalele de stat, — natural, întrucât respectivii încă ar dori aceasta.

4. În viitor ministrul de culte și instrucțiune publică ia angajamentul, ca în posturile vacante la școalele de stat, cercetate de elevi români greco-orientali, să numească exclusiv învățători români de confesiunea greco-orientală. Dacă învățătorii aplicați la școalele de stat din astfel de comune nu vor putea îndeplini funcțiunile cantonale, și comunele bisericesti vor fi silite a-și angaja cantoni speciali, d-l ministru va avea să acoarde consistorului ajutor în sume corăspunzătoare pentru remunerarea cantonilor bisericesti.

5. Edificiile școalelor confesionale rămân și pe mai departe proprietatea comunelor bisericesti. Dacă însă comunele bisericesti n'ar reflecta la folosința edificiilor spre scopuri proprii bisericesti-culturale, acelea se pot da numai în folosința școalei de stat, pe lângă anumită chirie. Contractele încheiate vor avea să se aproabe de către consistorul arhidiecezan.

6. Fondurile și fundațiunile școlare, precum și venitele acestora, rămân în proprietatea exclusivă a comunelor bisericesti și vor avea să se administreze după normele bisericesti în vigoare.

7. Credincioșii bisericii noastre din acele comune, în cari școala confesională a fost înlocuită cu școala de stat, la susținerea acestei școale nu vor avea să contribuie decât cu cele 5% prescrise după darea directă.

8. În interiorul plănutei granițe culturale, pe lângă școalele cari în prezent nu beneficiază de ajutor de stat, vor rămânea cu caracterul lor confesional toate acele școale, de cari se leagă vechi tradiții bisericesti culturale. Pentru susținerea și dezvoltarea tuturor acestor școale confesionale statul este obligat a contribui cu ajutoarele necesare. Numărul acestor școale se va stabili din partea Consistorului, în conțelegere cu comisarul guvernial.

9. Guvernul țării, cel de acum și cel din viitor, se obligă a acorda ajutoare la salariile învățătoarești dela școalele confesionale, cari cad afară de zona culturală contemplată, dacă acele școale și învățătorii lor vor corespunde cerințelor fixate de legile școlare.

10. Guvernul țării, în conformitate cu spiritul articolului de lege XX. din 1848 și în proporție dreaptă cu numărul credincioșilor români de confesiune greco-orientală, va acorda bisericii noastre ajutorul necesar pentru susținerea organismului central, pentru întărirea și dezvoltarea instituțiilor bisericesti culturale în viață, și pentru crearea altor institute confesionale de învățământ, cu limba de propunere românească, menite a promova interesele culturale și economice ale credincioșilor noștri. Astfel va acorda ajutoare fără restricțiuni la salariile profesorilor dela școalele medii și seminariale; la completarea liceului inferior din Brad și a școalei reale inferioare din Brașov; la zidirea școalei comerciale superioare din Brașov; la înființarea unei pedagogii de fete, la înființarea de școale civile și medii de băieți și de fete, la înființarea unei școale agronomice și a unei școale industriale; ajutoare pentru organizarea școalelor de adulți; la îmbunătățirea dotațiunei de stat pe seama preoției noastre, prin revizuirea în mod drept și loial a legii de congruă, și altele.

În fine, având în vedere credința tradițională a poporului nostru față de Inaltul Tron și glorioasa Casă domnitoare;

având în vedere patriotismul strălucit și jertfele enorme în sânge și avere, pe cari poporul românesc le-a adus totdeauna pentru patrie, dar cu deosebire în cursul acestui crâncen război;

având în vedere consolidarea în viitor a patriei prin egala îndreptățire a tuturor popoarelor din această țară;

având în vedere faptul incontestabil, că spiritul vremii de azi a scos la suprafață, atât în viața statelor, cât și a popoarelor, un complex întreg de probleme democratice, între cari la locul prim libertatea fiecărui popor de a se dezvolta în cele culturale după facultățile sale sufletești specifice, căci numai în acest chip e posibilă o contribuție la opera cea mare a culturii și a păcii generale și statornice;

în vederea acestor considerante: Consistorul așteaptă dela înaltul guvern, ca după încheierea războiului,

revenind asupra acestor măsuri excepționale, să se dea chestiunei învățământului nostru confesional din patrie soluția cea mai norocoasă, reclamată de spiritul timpului, de principiile adevăratei pedagogii și de interesele binepricepute ale patriei și ale credincioșilor bisericii noastre.

Acestea se comunică d-lui ministru de culte și instrucțiune publică, precum și d-lui comisar guvernial Dr. baron Petricsevich Horváth Emil, și spre a se pertracta în afaceri pendente cu domnul comisar guvernial, se esmite ca delegat din partea consistorului asesorul referent Lazar Triteanu.

Concludul de față se înaintează sinodului arhidiecezan, pe lângă raport special.

Esposul contelui Czernin.

(Fine).

Cele două evenimente mari din urmă sunt, ca urmări ale războiului mondial: întrarea stării de război între Germania și Statele Unite din America și izbucnirea revoluției în imperiul rusesc. Deși între noi și Statele Unite n'a existat la dreptul materie provocatoare de conflict, și concepțiile și postulatele prezidentului Wilson asupra regulării raporturilor din Europa, incompatibile cu existența monarhiei, sunt a se atribui nu atât sentimentelor dușmănoase față de noi, cât mai mult necunoașterii raporturilor dela noi: ruperea legăturilor diplomatice cu Uniunea a fost o urmare necesară a stării de război, care intrase între Statele Unite și Germania.

Despre prăbușirea din imperiul rusesc nu pot să-mi formeze părere finală de astădată, din motivul, că evenimentele de acolo așa se pare că nu au ajuns la încheiere definitivă. Sigur e însă la tot cazul, că cu căderea regimului vechiu s'au prăbușit și stâlpii politicii imperialiste și panslaviste rusești de mai nainte. E afară apoi de orice îndoială, că cercurile inclinătoare spre pace din Rusia reprezintă covârșitoarea majoritate a poporului rusesc și au străbătut mai ales față de minoritatea, care în unire cu puterile din antantă, dorește continuarea războiului și sperează a o putea forța.

Că ce dezvoltare ulterioară vor lua lucrurile în Rusia, firește, nu pot să prorocesc; dar pun pond pe accentuarea următoarelor fapte: Austro-Ungaria și aliații ei nu au făcut niciodată încercarea, contrar guvernelor antantei, ba nici prin gând nu le-a trecut, ca să exercite influență asupra formațiunii raporturilor interne din Rusia. Puterile din alianța noastră au fost totdeauna gata să între în pertractări cu guvernul rusesc aflător la putere, tot așa ca cu toți ceilalți contrari. Abătut de conducătorii săi de mai nainte pe căi greșite politice, poporul rusesc a trebuit să treacă în anul acesta prin grele cercări și amăgiri. Cu sinceră simpatie urmărim nă-

zuițele poporului rusesc de a-și readuce soarta la căi pacifice și de a aduce la stări liniștite și regulate. E dorința noastră sinceră, de a restabili iarăși raporturi preteneste de buni vecini cu popoarele Rusiei și de a cultiva în viitor raporturi vii de pretenie reciprocă.

N'ași vrea să încheie această parte a expunerilor mele, fără a mă achita de datorita mare a exprimării multămitemi față de acele guverne neutrale, cari în mod desinteresat au primit să reprezinte interesele monarhiei în străinătatea dușmană, între împrejurări grele, cu succesul, care peste tot sub raporturile date a putut să fie atins. Tot așa exprim în numele monarhiei austro-ungare și în numele miilor de cetățeni, Sanctității Sale, Papei, și statelor neutrale, în deosebi Danemarcei, Olandei, Norvegiei, Svediei și Elveției, adânc simțita multămitemi pentru îngrijirea umanitară, dată jertfelor reclamate de război, și pe care sperăm, că o vor da și în viitor. În asemenea măsură se cuvine multămitemi și instituțiunii internaționale a *Crucei Roșii*, care s'a dovedit a fi, în războiul acesta, atât de bogată în binecuvântare.

Dacă aruncăm acum o privire asupra situației actuale, putem stabili cu mândrie îndreptățită, că Austro-Ungaria a purtat până acuma cu succes războiul de apărare, care i s'a octroat. Oriunde au intrat contrarii în mod trecător în teritoriul nostru, au fost alungați; și acum adânc în țară dușmană stau armatele noastre, pentru a împedea intenționate invasiuni din viitor. Puterea noastră militară și maritimă e de nesdubit, încrederea noastră în norocoasa terminare a războiului neclătinată. Forța economică și financiară a monarhiei s'a arătat tare, într'un mod surprinzător. În privința aceasta mă pot provoca la îmbucurătorul succes al împrumuturilor noastre de război. Și vor fi învinse și greutățile, cari există încă în chestia de alimentare, prin luarea și îmbunătățirea măsurilor unitare organizatorice din partea guvernelor.

Pe seama năzuințelor economice ale ambelor state din monarhie, războiul a croit, în mod natural, limite înguste. Măsurile de război, luate la tot cazul fără succese decizătoare din partea statelor dușmane în contra noastră, pe teren economic, au deșteptat la statele aliate trebuința unei adănciri și mai mari a raporturilor lor sincere economice. În cursul pertractărilor începute deja cu imperiul german în privința pregătirilor pentru noua regulare a raporturilor noastre economice, sigur că va succeda a se

preface dorința aceasta în faptă. Străini de ideea unui război economic din viitor, intenționăm cu această nouă regulare a raporturilor noastre economice cu Germania numai o întărire a economiei noastre proprii naționale.

Stând departe de orice prea înșelător optimism, dar scutit și de sguiduri pesimiste, țin totuși cu privire la viitor de deplin îndreptățită încrederea precumpănită, dar plină de convingere. Eshaurierea progresivă a contrariilor, eșuarea ofensivelor dușmane la toate fronturile, sdrobitorul succes al întreprinderilor noastre militare, efectul mereu în creștere al războiului cu submarine, toate acestea îndreptățesc presupunerea, că ce a fost greu, se află îndărătul nostru. Și astfel, noi, cari cu suflet liniștit și cu conștiința întărită am intrat în acest război, ca într'o luptă de curată apărare, luptă purtată pentru existența noastră, putem să așteptăm cu capul ridicat și în dispoziție încrezătoare ivirea zorilor pe seama păcii.

Când spun prin aceasta, că consider de dată posibilitatea, ca într'un anumit timp să ajungem la pace, meritul pentru crearea acestei posibilități trebuie să-l reclam pe seama grupării noastre de puteri. Până în Decembrie 1916, cuvântul *pace* era urgisit în toate statele purtătoare de război. În conștiința invincibilității noastre, care la termenul acela putea să fie în de obște cunoscută, răzimați pe dreptatea cauzei noastre, noi am avut mai întâi curajul, în unire cu aliații noștri, să întindem contrariilor noștri mâna de împăcare, propunându-le începerea pertractărilor de pace. Această dovadă despre forța noastră morală n'a aflat înțelegere la partea contrară. Noi nu ne-am sfiit să continuăm pe calea apucată, pentru ajungerea la o pace onorifică și justă pentru toți. Singurul guvern, care a acceptat ideea lansată de noi, a fost guvernul provisoriu al Rusiei, care a declarat în 11 Aprilie anul curent, că Rusia nu are intențiunea să stăpânească alte popoare și să ocupe cu forța teritor străin, ci năzuiește spre o pace durabilă. La declarația aceasta a guvernului provisoriu rusesc, guvernele puterilor centrale au stabilit egalitatea scopurilor lor și a celor rusești. Și dacă mai târziu, cu toată identitatea aceasta cu privire la concepția chestiei de pace dintre noi și ruși, nu s'a ajuns la începerea pertractărilor de pace, vina cade exclusiv asupra puterilor din vest ale antantei, cari nu numai că au ținut ele la ideea războiului de cucerire și de nimicire purtat în contra noastră, ci și-au pus întreaga influență în cumpănă în Rusia,

pentru a o împedea pe aceasta în continuarea politicii de pace.

Pasul întreprins în favorul păcii din partea Sanctității Sale, a Papei, cu nota din 1 August anul curent, a aflat primirea cea mai caldă la gruparea noastră de puteri și a fost considerat din partea noastră ca «basă acomodată pentru inițierea pertractărilor spre pregătirea păcii durabile și juste pentru toți». La partea contrară, apelul de pace al Sfântului Părinte, n'a aflat răsunet.

Din declarațiile făcute de mine și de cei din poziții responsabile ai aliaților noștri, e destul de evident punctul de vedere, pe care-l avem în chestia păcii. Pentru noi războiul actual e război de apărare. Prin urmare scopul nostru e legarea unei păci, prin care are să rămână neștirbită libertatea, independența și posesiunea teritorială a Austro-Ungariei. Nu tindem spre câștigări forțate de teritorii și spre volnicii economice, dar cerem totuși garanții eficace pentru libera și neîmpedecata noastră dezvoltare din viitor. Asigurarea aceasta ne-o pot oferi, pe lângă garanții corăspunzătoare, înțelegerea cu privire la succesiva, reciproca și de odată executata reducere a armatelor și cu privire la libertatea mărilor, introducându-se totodată și judecătoria obligatoare de arbitru. Suntem gata deci să legăm cu contrarii noștri o pace generală, dreaptă și onorifică, o pace care asigură integritatea teritorială a monarhiei și dezvoltarea ei liberă din viitor, pe teren politic și economic.

Cu Rusia, care din Aprilie anul curent s'a declarat gata să lege pace fără siluri teritoriale și economice, și al cărei guvern de astăzi a acceptat iarăși acest program, ne aflăm în stadiul de a începe pertractările, pe bazele acestea. Cumcă celelalte state dușmane, alătura-se-vor la propunerea Rusiei, de a intra în momentul de față în pertractări de pace pe bazele acestea, nu se poate spune. De aceea nici nu mă aflu astăzi în poziția, de a mă pronunța mai amănunțit, că pacea schițată de mine mai sus, față de aceste state, întrucât poate fi realizată. Trebuie să declar însă între toate împrejurările, că nu mi este cu puțință să stabilesc scopurile noastre desinteresate de război în mod unilateral pentru întregul viitor, față de dorințele mărturisite de anxietate ale acelor dușmani ai noștri, cari persistă pe lângă continuarea războiului.

După cum ați văzut, mult stimați domni delegați, din aceste expuneri ale mele, cel mai nobil scop al meu e acela, de a duce monarhia austro-ungară cât mai curând la o pace, care

pe lângă conservarea drepturilor noastre, apărate cu plin succes, și pe lângă asigurarea viitorului nostru, se aducă popoarelor împăcarea durabilă. În dorința aceasta mă știu unit cu D-voastră și cu covârșitoarea majoritate a popoarelor din Austro-Ungaria. Vă rog deci să-mi dați sprijinul, pentru ajungerea acestui scop, pe care-l avem toți în vedere. Am speranța, că *vom ajunge la pace, pe calea înțelegerii*. În cazul contrar *vom forța pacea*, despre aceasta sunt firm convins. Recomandând expunerile acestea ale mele înaltei comisiuni, mă declar, de sine înțeles, gata, ca la întrebările, pe cari mi le vor adresa domni delegați, să răspund, după puțință. (Aprobări generale).

Rolul și chemarea preotului român în armată,

de Ioan Dăncilă, preot campestru ort. român.

IX.

— Articol final. —

Pentru zelul și devotamentul rar, pentru munca fără preget și viul interes, purtat în decursul anilor lungi de război, preoțimea militară a fost și este apreciată după merit, atât din partea Supremului Domn al armatelor noastre, a Majestății Sale, cât și din partea tuturor comandanților noștri înalți.

În acest an, Episcopul rom. cat. Exelența Sa, Dl. Emerich *Bjelik*, s'a adresat atât Majestății Sale, cât și tuturor comandanților de fronturi și armate, cu rugarea, să-și exprime înalta lor părere în ceea-ce privește rezultatul activității clerului campestru, depusă în interesul armatei, în decursul acestui război. Părerea Majestății Sale, Împăratului și Regelui nostru *Carol*, asemenea și părerile comandanților armatelor Sale, adunate la un loc, Vicariatul Apostolic cesarogesc din Viena le-a edat într-o broșură intitulată «*Ruhmesblätter der k. u. k. Militär und Marinegeistlichkeit aus dem Weltkrieg 1914—1917*». Adevărate pagini de aur sunt acestea documente pentru preoțimea tuturor confesiunilor, care a luat parte în acest război. În terminii cei mai elogioși, în terminii, cari exprimă o călduroasă recunoștință, împreună cu o mulțime sinceră față de activitatea clerului campestru, sunt scrise aceste prețioase păreri din partea factorilor celor mai competenți.

Reproduc câteva din aceste păreri, pentruca toți fiii bisericii noastre, asemenea toată tagma noastră preoțească și pătura noastră inteli-

FOIȘOARA.

Material pentru istoria bisericii.

(Urmare).

Iată o mănăstire întemeiată între români de călugărul din Atos, Nicodim, cu *cheltuiala voivodului român Vladislav*, dăruită cu moși și privilegii de Voivodii Mircea și Dan, de despotul Sârbiei Ștefan și de regele Ungariei Sigismund. După Vodița sf. Nicodim întemeiată (1370-1387) mănăstirile din Câmpulung, Tismana, Cotmeana, Cozia, din Țara-Românească, a căror egumen a fost. Merse pe la principii din Sârbia, Bulgaria și la curtea lui Sigismund, cerând dela toți mile pentru mănăstirile sale. (Archiv für slavische Philologie I. Band, 8-tes Heft. Berlin 188, p. 354-363). Mănăstirea Vodița astăzi nu e decât ruină; dar în documentele ce s'au conservat despre fondarea, organizarea și averile ei, donate de către domnii Țării-Românești, despotii Sârbiei și regele Ungariei Sigismund, se vede reflectându-se tipul și caracterul mănăstirilor gr-orientale existente în ținuturile locuite împreună de români și sârbi, ca instituțiuni internaționale în respect etnografic, formând în privința confesională proprietatea religiei ortodoxe, a ambelor biserici: română și sârbă.

4. Mănăstirea dela Perii (Körtvélyes) în Maramurașul locuit de români, are o

existență documentată prin hrisovul patriarhului Antonie din Constantinopol din 1391, prin care se constată că nobilii frați, Voivodul Baliza și Dragoș, posedau această mănăstire dela strămoșii lor (*απο γονεωτητος*) și mergând ei la Constantinopol o închină patriarhului punându-o sub jurisdicțiunea lui. Iar patriarhul primindu-o sub ocrotirea sa, numește pe egumenul Pahomie exarh, și confirmă drepturile mănăstirii asupra ținuturilor care îi erau supuse. «Bene, beateque, progeniti, et in Deo honorati, bonique cristiani humilitati nostrae secundum confirmationem Sancti spiritus dilecti filii, et generosi Vajvoda Balicza et Drag Mester, qui quia nos ecclesiam istam ex sincero corde, et cum magno honore, in nostram protectionem suscepimus, ac *pro salute christianitatis* et concedimus ejusmodi Priori, ac donamus auctoritatem super omnes proventus dicti Monasterii, ac pertinentiarum, quae hic infra inseruntur, velut: Zilagyás, Megyesalya, Ugocsa, Berzava, Chicho, Bolvanus, Almazigy et in omnibus his nominatis Pachomius Prior, et Abbas plenariam auctoritatem habeat ac respectum ad omnes sacerdotes et ad alios omnes homines, in dicto Monasterio ac ejusdem pertinentiis existentibus».

«De bun neam născuții și fericirii, în Domnul cinstiți și buni creștini, smereniei noastre după întărirea Duhului Sfânt iubiți fii și generoșii Baliță Vodă și Magistrul Dragoș, cari, deoarece noi această bise-

rică din dragoste sinceră și cu mare cinste o am primit în protecțiunea noastră și pentru binele creștinătății i-am îngăduit astfel priorului (egumenului) ei, și îi dăruim autoritate asupra tuturor venitelor zisei mănăstiri și a pertinențelor ei, cari se însemnează aici mai jos, precum: Sălăgiul, Megyesalya, Ugocsa, Berzava, Ciceul, Bălványos, Almazigy, și în toate cele aici numite Egumenul și Abatele Pahomiu să aibă autoritate deplină și cinstă la toți preoții și la cealaltă oameni, în deobște cari se află în zisa mănăstire și în pertinențele ei».

Originalul grecesc al hrisovului se află tipărit în «Acta Patriarchatus Constantinopolitani», de Miklosich-Müller, t. II. p. 156. Iar latinește se află reproduș în diploma regelui Vladislav II. (II Ulászló) din 14 Mai 1494, prin care întărește scrisoarea patriarhului Antonie și privilegiiile mănăstirii din Perii. «Quod venerabilis et religiosus frater Hilarius Prior Claustris sine monasterii Ecclesiae beati Michaelis Archangeli in Maramarusio fundati Graecae fidei professor nostrae Majestatis accedens in praesentiam exhibuit, et praesentavit nobis quosdam Litteras privilegiales Reverendissimi Patris quondam Antonii civitatis Constantinopolitanae... Nos igitur... praescriptas Litteras dicti Patriarchae... et omnia in eis contenta, eatenus, quatenus, eadem rite, et legitime existunt emanatae, viribusque earum veritas suffragatur, acceptamus, approbamus et ratificamus, ac pro eodem clastro sancti Michaelis Archangeli,

et consequenter pro Fratre Hilario suisque successoribus universis innovantes perpetuo valituras confirmamus». «Căci venerabilul frate credincios lllarie, egumenul claustrului sau mănăstirii dela biserica fericitului Arhanghel Mihail, fundată în Maramurăș, mărturisitor al legii grecești, venind înaintea feții Maieștii noastre, ni-a adus și ni-a prezentat oarecari litere privilegiale dela Reverendissimul Antonie, fost oarecând părinte al cetății Constantinopolului... Așadar Noi... amintindu-le litere fundamentale ale zisului Patriarh... și tot ce se cuprinde în ele, întru cât sunt extradate în ordine și în mod legal și prin puterea lor se garantează adevărul, le primim, le aprobăm și le întărim și pe seama aceluia claustru al sf. arhanghel Mihail și prin urmare pe seama fratelui lllarie și a tuturor următorilor săi înnoindu-le, le confirmăm, ca să fie valabile pentru totdeauna». (Diplomatikai levéltár, nr. 36. 886; «Paria Litterarum Privilegium Pastoribus Valachalibus Graeci Ritui super innumerate eorundem emanatarum. A. 1498. Ctus Varij N. M. V. 85. Petru Major, istoria bisericii românilor, Buda, 1813, p. 144-146. Johann Hintz, Geschichte des Bisthums der grichisch-nicht-unirten Glaubensgenossen in Siebenbürgen, p. 65—68).

Am fixat aceste patru mănăstiri: Hodoș, Mesici, Vodița și Perii, pentruca întemeierea documentată a celor două dintâi cade în secolul XIII, iar a celor două din urmă în secolul XIV, adecă înainte de

gentă să-și poată forma din aceste documente păreri despre importanța poziției, chemării și prestațiilor noastre de azi în armată.

Prea înalta părere a Majestății Sale este acestea:

«Den Worten wärmster Anerkennung die Meine hohen Führer der Tätigkeit der Militärgesellschaft zollen, kann ich nur voll beistimmen. Als Korpskommandant und Führer einer Heeresfront hatte Ich oft Gelegenheit, Mich von dem Heldenmut und dem segensreichen Wirken der Feldgeistlichkeit zu überzeugen, und immer wieder vernehme Ich, wie die Diener Gottes, in idealer Auffassung ihres Berufes, ihr Bestes einsetzen, weder Gefahr, noch Mühe scheuen. Der Allmächtige segne das Wirken dieser Braven. Ich sage ihnen vom Herzen Dank. Budapest, am 8 Juni 1917.

Karl, m. p.

«La cuvintele recunoștinței călduroase, exprimate din partea înalților Mei conducători despre activitatea clerului militar, Mă asociez și „Eu în întregime. Ca Comandant de corp și conducătorul armatei unui front, am avut de multe ori ocaziune, să Mă conving despre eroismul și activitatea plină de binecuvântare a Clerului campestru și observ totdeauna și din nou cum Servitorii Domnului, în ideala înțelegere a chemării lor să dedice ca totul acesteia, neînfricată nici de pericol nici de oboseală. Atotputernicul să binecuvinteze activitatea acestor bravi. Eu le exprim din inimă mulțămirea. Budapesta, 8 Iunie 1917.

Carol, m. p.

Alteța Sa, imp. și regală, Arhiducele Iosif, scrie următoarele:

«Eu cunosc între preoții campeștri eroi vrednici de admirat, cari în cel mai greu «Trommelfeuer» pe Doberdo cu crucea în mână s'au arătat ca cel mai mare pericol, îmbărbătând soldații și împărțind cu sf. taine pe cei muribunzi. Am văzut un preot tânăr în focul cel mai greu cum împărțea un muribund. Deși tîntit fiind de o mitralieră dușmană, mergea fără frică înainte și la cuvintele mele: Părinte, păzește-te puțin» el mi răspunde: «Eu sunt în serviciul Domnului și în mână lui», mergând bărbătește în mijlocul focului liniștit, ca să vadă nu cumva mai are cineva trebuință de ajutorul lui. Și de acestia erau mulți, a căror exemplu va trăi pentru totdeauna. Pot afirma, că preoțimea în acest război în cele mai multe cazuri a satisfăcut escelent și a stat la înălțimea grelei misiuni. Feldpost 516, în 11 Maiu 1917».

Părerile Excelenței Sale, Domnului mareșal Köves, sunt următoarele:

Unde numai chemat fiind eu la conducerea trupelor noastre brave, cari în decursul lungului război între cele mai grele împrejurări prin o deplină jertfire de sine și-au îndeplinit datorințele, pretutindenea m'am putut convinge ca martor ocular și din rapoartele comandanților mei subalterni, despre exemplara activitate a clerului campestru cesaro-regesc. În lupte cu eroism, de multe ori în cele dintâi linii de foc înalta lor chemare exercitând, în tranșee, la locul prim de ajutor, neobosiți

mângăere și ajutor părintesc împărțind, au adus acești bravi preoți neprețuite servicii pentru semenii lor, documentând de multe ori cu jertfă de sânge credința lor față de patrie. Față de cerințele religioase ale trupelor, clerul campestru a fost totdeauna și în întregime cu atenție. Numărul preoților militari, cari fac servicii, corespunde acestor cerințe. Eminentele prestațiuni ale clerului campestru au dreptul să conteze la osebita recunoștință a publicității și la mulțămirea patriei. Im Felde, am 12 April 1917. von Köves m. p.

Părerea laureatului comandant al armatelor dela Isonzo, Excelenței Sale Domnului Generaloberst Boroevici, este aceasta:

«Imi servește spre cea mai mare satisfacție a putea comunica Excelenței Voastre (lui Bjelik), că preoțimea noastră campestră în aceasta luptă de lume zguduitoare a forțelor noastre armate contra multilor și îndepărtaților dușmani ce ne încunjură, prin neclintita conștiință a datorinții ne-a ușurat considerabil munca grea. Până în linia primă de foc, neînfricat de gloanțele dușmane, fără ca să se dea îndărăt, clerul campestru al tuturor confesiunilor își împlini binefăcătoarea, întăritoarea și sfânta misiune. Cu sânge și-au pecetluit unii activitatea lor, turnând în sufletul ofițerilor și ostașilor încredere și zel de jertfire de sine. Nici o epidemie, nici o boală nu i-a putut îndepărta dela tabăra suferinzilor, căroră până la cel din urmă răsufu cântau să le dea mângăere. Întru toate și pentru toți au îngrijit de binele moral și cerințele religioase ale trupelor, așa, că cerințelor întru adevăr existente bogat au satisfăcut. Im Felde, 25 April 1917. Boroevici m. p.

Excelența Sa, Domnul General de infanterie și șef al statului major Arz spune:

«Adevărat, mașina își serbează în războiul mondial de față marele său triumf. Ar fi însă o colosală greșală de-a aștepta dela ea, ca și în luptă să înlocuiască în întregime combatantul în forța lui morală. Momentul etic din trupă formează în prezent ca și în trecut, una din cele mai de lipsă temelii pentru succesul războinic. Prin stabilirea acestui adevăr, în care nici un conducător de trupe cu experiență nu poate dubita, este totodată și rolul circumscris, care li revine clerului campestru în cadrele armatei. Preotul campestru istoric, a fost din vechime un ajutor extraordinar pentru conducătorii de armate, și a devenit îndeosebi în decursul războiului mondial. Ca divizion- Korp- și Armeekomandant, am văzut preoții campeștri ai tuturor confesiunilor în număr bogat intru exerciarea grelei lor chemări: în tabără, în tranșee, lazarete și lângă mormini de curând săpați. Pe tot locul își împlinesc ei, încunjurăți de mii de pericole, și egală conștiință a datorinții, cu egală blândețe și jertfire de sine și cu egal eroism, în mod exemplar, chemarea. Totdeauna și în tot locul ei erau: Servitorii lui Dumnezeu și Eroii. Clerul militar și-a asigurat în inima soldaților un statornic monument, activitatea sa merită loc de onoare în istoria războiului mondial. Ceriul să le răsplătească acestor bravi. Im Felde, 12 April 1917. Arz m. p.

de exemplu că în Sârbia sunt mai multe ca 60 mănăstiri una lângă alta. Apoi adăogă: «Szóval Magyarországon mindenütt hol szerbek laknak, vannak zárdák is, még pedig szemelláthatólag azon demarkációnális határig, ahol román elem ethnographiai területén kezdődik. Azontul nincsen egyetlen egy zárdá sem. Temesmegyén túl egész Oláhorszáig és Bukovináig, egész Erdélyben nincsen egyetlen egy zárdá sem. A régi román metropolia fennállása idejéből ügyszolván semmiféle emlék nem maradt az utókorra. Ezen tény legerősebb bizonyítéka annak, hogy ott, a román metropolia területén nem is léteztek oly intézmények, a melyek maradandó becsü nyomot hagyhattak maguk után».

«Cu un cuvânt pe unde locuiesc Sârbii în Ungaria, pretutindeni sunt și mănăstiri și anume, în mod vădit, până la acea graniță demarcațională, unde se începe teritoriul etnografic al elementului român. Dincolo de această graniță nu mai există nici o mănăstire. Dincolo de comitatul Timișului până în Țara Românească și în Bucovina, în Transilvania întreagă nu există nici o singură mănăstire. Din timpul existenței vechii mitropolii române n'a rămas, așa zicând, nici un monument pentru posteritate. Acest fapt este cea mai puternică dovadă, că acolo, pe teritoriul mitropoliei române, nici nu au existat astfel de așezăminte, cari să fi putut lăsa urme de valoare neperitoare».

(Va urma)

Asemenea acestora sunt toate celelalte păreri, exprimate din partea personalităților marcante din posturi conducătoare, cu privire la rolul, importanța și împlinirea chemării preoțești în armată.

Dacă vom lua acum în considerare raportul intim, înțelegerea și încrederea reciprocă, esistență între neamul nostru și preoții săi. dacă vom avea în vedere, că acest raport de intimitate, aceasta dragoste, înțelegere și încredere înăscută și concreșcută cu ființa ambelor părți în decursul acestui lung război, unde fiind noi avizați între cele mai grele împrejurări exclusiv numai unul la celalalt, s'a potențat și întărit, dacă vom privi la jertfele aduse pe câmpul de onoare din partea fiilor neamului nostru, asupra cărora, în urma raportului intim amintit, preotul român campestru întru creșterea lor de soldați bravi, gata de a să jertfi pentru eluțarea învingerii finale, întru deșteptarea tuturor virtuților militare, prin cari ei au făcut minuni, a avut și are o influență covârșitoare, recunoscută de toți ofițerii trupelor noastre, — atunci ni-menea nu ne va putea trage la îndoială dreptul de a ne atribui acele apretieri și păreri măgulitoare ca scrise și exprimate și pentru noi, modestii reprezentanți ai bisericii ortodoxe române în armată.

Neamul nostru de sub gloriosul sceptru al casei domnitoare Habsburgică și-a împlinit datorința cu sfințenie față de țară și dinastie, și cu ostașii de rând deodată, cu ei și prin ei, ne-am arătat și noi, preoțimea română, din toate părțile monarhiei, neclintita noastră dragoste și alipire fiiască față de patrie și rege.

Biserica noastră poate privi deci cu încredere și liniștită la activitatea fiilor săi, încredințați cu osebita misiune de a o reprezenta în aceste zile grele în armată.

Noi, în înțelegerea deplină a tuturor datorințelor ce ni le impune acest război, având binecuvântarea Atotputernicului Dumnezeu, stăpânului sorții omenești și a Arhierilor bisericii noastre, ne vom trudi, atât în prezent cât și în viitor, ca în împlinirea chemării noastre preoțești să nu fim cei din urmă între multele confesiuni ale patriei comune.

Nr. 8541/1917 Epitr.

Notificare oficială.

Domnul ministru de culte prin rescriptul dela 7 Noemvrie a. c. Nr. 17965/pres. a decis acum definitiv și irevocabil, că numai acele clopote pot fi scutite dela recivirea pentru trebuințele armatei, cari sunt vârsate în anul 1700 și înainte de 1700, având organele noastre parohiale să dovedească aceasta, ori cu inscripția de pe clopot, ori cu alte documente vrednice de crezământ.

Toate celelalte clopote vârsate după acest dat, încât nu au valoare deosebită artistică ori istorică, trebuie să se predece organelor militare, fără privire la greutatea și mărimea lor.

Despre aceasta încunoștințăm pe organele noastre spre știre și conformare.

Sibiiu, 25 Noemvrie 1917.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 8743/1917 Epitr.

Notificare oficială.

Comanda militară ces. și reg. din Sibiiu ne a pus la dispoziție prețul clopotelor recvirate din arhidieceză în sumă de Cor. 434,844.

Banii aceștia rămân în administrația consistorului, ca depozit fruc-

tifer, și se vor extrada singuraticelor parohii numai după încetarea războiului, când vor avea să se procure alte clopote. Această dispoziție o am luat și din motivul, fiindcă aranjarea consemnărilor din singuraticele parohii, constatarea numărului clopotelor recvirate și a greutateii acestora, cum și munca ce revine fiecărei parohii, reclamă o muncă specială și îndelungată, care acum nu o putem îndeplini.

Organele noastre parohiale deci să nu mai intervină la comanda militară pentru extradarea prețului clopotelor, fiind prețul deja predat autorității competente spre distribuire.

Sibiiu, 25 Noemvrie 1917.

Consistorul arhidiecezan.

REVISTĂ POLITICĂ.

Portugalia. O proclamație dată de revoluționarii dela Lisabona promite o formă de guvern, care se întemeiază pe egalitate, libertate și bună înțelegere.

Prin învingerea unioniștilor portughezi, republica conservativă s'a schimbat în *dictatură militară* sub conducerea lui Sidonio Paes. Aderenții partidului democrat s'au refugiat pe vase engleze. Camera din Lisabona e disolvată, președintele republicii este înlocuit prin Rodriguez Bellincourt. Numărul jertfelor revoluției în capitala portugheză este 70 morți și 500 răniți. Multe clădiri au fost devastate și aprinse.

*

Rusia. Guvernul lui Lenin, cum anunță ziare elvețiene, elaborează acum condițiile unei păci generale. Noua stăpânire a maximaliștilor a hotărât să mai facă un apel către statele înțelegerii și să le invite la tratativele de pace generală, căci altfel Rusia este decisă a urma tratative de pace separată.

Despre armistițiul se publică următoarele: Luni, în 10 Decemvrie n., s'a început conferința între ruși și între reprezentanții Germaniei, Austro-Ungariei, Turciei și Bulgariei. Delegații ruși, cari sunt toți militari, au propus armistițiul *general*. Acesta însă n'a putut fi primit din partea reprezentanților statelor centrale, deoarece aliații Rusiei n'au dat imputernicire în acest scop delegaților ruși. În cursul desbaterilor rușii și-au exprimat dorința, ca insulele din sinul dela Riga să fie *evacuate*, și că trupele noastre, în toată durata de șase luni a armistițiului, să rămână în *tranșeele frontului răsăritean*. Condițiile acestea de sine înțeles nu se pot împlini; totuși se crede, că greutatea ivite se vor înlătura. Delegația rusească a accentuat mai de multe ori însărcinarea ce i s'a încredințat: de a îndupleca *toate* guvernele puterilor beligerante să participe la tratative pentru a garanta pacea generală. În scop de a primi instrucțiuni nouă, delegații ruși au plecat la Petrograd; din acest motiv s'a încheiat armistițiul de *zece* zile.

Vestea despre decretul prin care împrumuturile din străinătate se declară anulate, este *falsă*. A fost numai o încercare de a arăta puterilor apusene: ce armă puternică are guvernul rus la caz de necesitate împotriva aliaților săi.

*

Franța. Gazetele franceze, neavând încotro, s'au împăcat cu ideea încheierii armistițiului rusesc și român; sperează însă că tratativele se vor zădărnici, sau că se va ivi în Rusia o nouă personalitate, care va fi capabilă de a da evenimentelor o nouă direcție; căci, în sfârșit, armistițiul nu va să zică și pace. Ziarul Gaulois crede, că rușii n'au să ajungă la înțelegere

emigrarea Sârbilor, pe când incuzații pun fondarea mănăstirilor gr.-orientale din Banat în secolul XVI-lea în legătură cu imigrările cele dintâi ale Sârbilor în Ungaria, tăgăduind că ar fi existat mai înainte mănăstiri gr.-orientale în Banat, și că românii ortodoxi din regatul ungar ar fi vrut mănăstiri. Dar faptul, că cea mai veche mănăstire, Hodoș-Bodrog prin succesiune se află sub posesiunea bisericii ortodoxe române din dieceza Aradului, nu se poate tăgădui; și în fața documentelor oficiale nu se poate tăgădui nici existența mănăstirii Vodița la românii din Banat, și a celei din Perii la românii din Maramurăș, în secolul al XIV-lea.

Acuzații pervertesc cu tendință adevărul și faptele istorice, reținând ca însușire culturală exclusiv pentru poporul sârbesc așezămintele mănăstirești și făcând concluziune din lipsa de mănăstiri în Transilvania la ireligiozitatea și indiferența poporului român pentru monumentele religioase. Citând fals textul unde Hașdeu, scriind despre sf. Nicodim, ale cărui relicvii au fost transportate în 1798 din mănăstirea Tismana în biserica patriarhală din Ipec, — zice: «Românii nu l-au canonizat, ci l-au primit ca sfânt dela bulgari și sârbi, căci dintre toate popoarele creștine românii sunt mai puțini «bigotși». Ceeace acuzații reproduc astfel: «Az összes keresztény népek közt legkevésbé vallásosak» (a români) traducând adecă cuvântul «bigot» (vak-ájtatos, vakhitű) cu «religios» (vallásos). Și ca expunerile lor să aibă efect, aduc

cu puterile centrale. De altfel atitudinea statelor din Înțelegere s'a prefăcut deodată foarte prevenitoare față de maximaliști.

Deputați congresuali.

In dieceza Aradului, pe teritoriul consistorului arădan, au fost aleși deputați la congresul național-bisericesc pe noul period de trei ani, 1917-1920, următorii:

Din cler: Cercul Arad-Radna, Procopiu Givulescu, protopresbiter în Maria-Radna.

Cercul Giula-Chișineu, Nestor Blaga, paroh în Nădab.

Cercul Lipova-Vinga, Fabrițiu Manoilă, protopresbiter în Lipova.

Cercul Timișoara-Banatcomloș, Mihaiu Păcățian, asesor ref. bis. al consistorului din Arad.

Cercul Șiria-Ienopolea, Mihaiu Luca, protopresbiter în Șiria.

Cercul Birchiș-Chisătau, Gherasim Sêrbu, protopresbiter în Belinț.

Cercul Buteni-Hălmațiu, Cornel Lazar, protopresbiter în Hălmațiu.

Mireni: Cercul Arad: Aurel Petrovici, avocat, Nădlac.

Cercul Radna: Dr. Atanasie Brădean, medic cercual, Radna.

Cercul Giula: Dr. Sever Ispravnic, avocat, Arad.

Cercul Chișineu: Traian Suci, notar comunal, Șimand.

Cercul Șiria: Sava Raicu, dir. de bancă, Arad.

Cercul Ienopolea (Boroșineu): Dr. Gheorghe Crișan, avocat, Arad.

Cercul Buteni: Dr. Gheorghe Popa, jude la tabla reg., Oradea-mare.

Cercul Hălmațiu: Petru Truția, avocat, Arad.

Cercul Birchiș: Petru Ionașiu, secretar domenal, Bulciu.

Cercul Chișeteu: Dr. Gheorghe Adam, avocat, Timișoara.

Cercul Lipova: Dr. Aurel Cioban, avocat, Lipova.

Cercul Vinga: Emanuil Ungurean, adv., Timișoara.

Cercul Timișoara: Paul Rotariu, adv., Timișoara.

Cercul Banat-Comloș: Dr. Nestor Oprean, avocat în S. Nicolaul-mare.

In dieceza Caransebeșului deputații din cler aleși pentru congres sunt următorii:

Cercul Caransebeș, Filaret Musta, Arhimandrit, vicar episcopesc, Caransebeș.

Cercul Lugoj, Dr. George Popoviciu, protopresbiter în Lugoj.

Cercul Făget, Sebastian Olariu, protopresbiter în Făget.

Cercul Jebel, Ioan Pepa, protopresbiter în Buziaș.

Cercul Ciocova, Augustin Ghilezan, protopresbiter în Ciocova.

Cercul Vârșeț, Dr. Iosif Tr. Badescu, protosincol, ases. cons. în Caransebeș.

Cercul Jam, Dr. George Dragomir, protopresbiter în Biserica-albă.

Cercul Oravița, Dr. Petru Ionescu, presbiter, consilier de secție în Budapesta.

Cercul Mehadia, Dr. Cornel Cornean, protodiacon, secretar cons. în Caransebeș.

Cercul Petrovaselo, rezultatul alegerii necunoscut.

Războiul.

12 Decembrie n.

La frontul ostic e repaos de arme pe linia întreagă. La frontul italian, în luptele locale date între Brenta și Piave, trupele noastre au secerat succese. În Albania și în Macedonia n'a fost activitate mai mare războinică.

Frontul dela vest. Activitatea războinică a rămas redusă pe întreaga linie în cursul zilei de ieri. În luptele date în aer dușmanii au pierdut în Noemvrie 22 de baloane și 205 aeroplane, nimicite toate de germani, iar nemții au pierdut 68 de aeroplane și 2 baloane. În Asia trupele engleze au înaintat până la Ierusalim, cucerind acest oraș dela turci.

13 Decembrie n.

La frontul ostic e repaos de arme. Eri s'au reînscut pertractările pentru legarea armistițiului. La frontul italian zăpada și negura a făcut imposibilă desvolatrea vredei activități. Armata marelui Conrad a făcut până acum 16,000 de prizonieri, cu 639 ofițeri și a luat dela

dușman 93 tunuri, 233 mitraliere și mult material de război.

Frontul dela vest. La armata moștenitorului de tron bavarez Rupprecht germanii au luat unele poziții dela englezi și au făcut 84 prizonieri, cu 6 ofițeri. De altcun foc viu de artilerie pe toate locurile. În Macedonia întreprinderi succese. În Albania situația neschimbată. Flota germană a scufundat două vapoare mari comerciale engleze.

NOUȚĂȚI.

Patriarhatul rusesc. Din Petrograd vine știrea, că consiliul bisericii ortodoxe rusești. Întrunit sub influința revoluției din urmă a maximaliștilor, s'a ocupat cu chestia reînființării patriarhatului rusesc, șters pe vremea lui Petru cel Mare. S'a luat hotărârea, că consiliul bisericesc formează în biserica ortodoxă rusă supra putere legiuitoare, jurisdicțională și de controlă și că se reînființează patriarhatul rusesc, reeunoscându-se patriarhul de căpetenie a bisericii în afaceri curat bisericești. Între episcopi, patriarhul e primus inter pares; e dator însă să dea și el socoteală consiliului bisericesc despre activitatea și fapăturile sale, ca oricare alt organ al administrației bisericești. Pe baza acestor hotărâri, s'a procedat apoi în biserica Mântuitorului din Moscova la alegerea de patriarh. Au fost trei candidați, dintre cari majoritatea a întrunit-o Mitropolitul Tichon din Moscova, care a fost instalat în noua sa demnitate cu mare solemnitate în Moscova, unde va fi și pentru viitor reședința patriarhatului rusesc, reînființat sub influința revoluției maximaliștilor.

La festivitatea universitară din Dobrișin, organizată pentru ziua de 15 Decembrie a. c. întru aniversarea reformățiunii, era vorba să participe și Majestatea Sa regele Carol. Impedat de alte afaceri, suveranul nu va merge la Dobrișin.

Nou ministru de finanțe. Din Viena se anunță, că guvernorul Băncii austro-ungare, Alexandru Popovits, va mai conduce adunarea generală din 19 I. c. a Băncii, ear după aceea, în zilele proxime, va fi numit ministru de finanțe.

Premiul Nobel al păcii. Din Cristiana se anunță: Comisiunea Nobel a stortingului a hotărât, ca premiul păcii din anul curent să se acorde comitetului internațional dela Crucea Roșie din Geneva. Premiul din 1916 nu va fi dat nimenui, ci împreună cu premiile din 1914 și 1915 au să formeze un fond, din care se va sprijini mișcarea în interesul păcii.

Mulțumirea Italiei. Guvernul italian a însărcinat pe ambasadorul său din Washington, să exprime prezidentului Wilson mulțumirea cea mai cordială a Italiei pentru declarația de război trimisă Austro-Ungariei.

Salare la fel de mari. Pe seama funcționarilor de stat ai Rusiei s'a statorit salar unitar. Sfatul comisarilor poporului a decis adică să se plătească fiecărui funcționar de stat, fără deosebire, salare egale de 500 ruble pe lună. Cei căsătoriți primesc un adaos de 100 de ruble.

În loc de anunțuri de căsătorii. Absolventul în teologie, dl Vasile Gan din Ofenbaia, ales paroh în Lătureni, în loc de anunțuri de căsătorii sa cu d-soara Leontina Todericiu din Cricău, a binevoit a dăruii 10 cor. la Fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriașilor sibieni

Nou partid german. Ca filială a partidului patriotic din Germania s'a înființat o nouă unire a celor «Credincioși împăratului». Alianța aceasta, se zice în apelul publicat, va purta lupta tot împotriva acelor adversari, ca și partidul patriotic german, pe care îl va întregi. În fruntea noului partid va sta ducele Carol Eduard de Sachsen-Koburg-Gotha.

Internații din Rusia vin acasă. Primul grup de supuși austro-ungari și germani, internați în Rusia, a sosit la Helsingfors în Suedia. Guvernul rus adică a hotărât să lase acasă pe toții internați civili din Rusia, în speranță că puterile centrale vor răspunde cu asemenea măsuri față de internați civili ruși din Germania și Austro-Ungaria.

Viața de astăzi a unui fost domnitor. Ziarul Journal află mai multe amănunte despre viața dela Tobolsk a fostului țar și a familiei sale Tobolsk Siberiei poartă numirea de orașul morților, deoarece tem-

peratura de-acolo arareori se ridică peste gradul zero. Casele sânt clădite din lemn. Poate unicul edificiu, unde locuiește exțarul, s'a clădit din peatră și cărămidă. În partea-ur edifiului cu două etaje stă de pază o companie de soldați; colonelul Romanov — adică țarul de odinioară — locuiește, cu familia sa, în 14 odăi simplu mobilate în etajul prim și al doilea. O curte mică și un balcon îngust le stă la dispoziție, dacă voesc să iasă la aer. Pot părăsi curtea, numai când se duc la capela mănăstirii din fața locuinței lor. Odată pe săptămână li se permite să se ducă la băile publice din Tobolsk. De câte ori pleacă de acasă, trebuie să fie însoțiți de patru ofițeri și mai mulți soldați. Ofițerii controlează alimentele cumpărate. Bucatele mai dese ce se servesc la masa exțarului, sânt: icre și colaci (pling), borșul rusesc și plăcinte cu brânză (lașca). Dintre vechii săi funcționari li se permite să primească pe contele Frederiks și generalul Veghecov, cărora li se jăluiește de soartea tristă ce l-a ajuns. Li-a zis odată, că el, fostul țar, ar dori să trăiască în Crimeea, în țara florilor, ca un simplu cetățean al republicei. Soția sa este și acum bolnăvicioasă și nervoasă. Fiicele lor pot să iasă mai des în oraș. Prințesa Olga este soră de caritate în spitalul militar, ear Maria învață steno-grafia și scrisul cu mașina, ca să ajute părintelui său la scrierea memoriilor ce pregătește.

Coroane eterne. Învățătorul din Călnic (prof. Bocșa), acum stegar la Reg. 43 de inf., dl Octavian Morariu, în scopul eternizării memoriei mult iubitei sale mame Elena Morariu n. Bobeș decedată în Sibiu la a cărei înmormântare n'a putut asista, a binevoit a dăruii câte 10 cor. sau în total 20 cor. la Legatul Amos Tordășianu pentru ajutorarea copiilor săraci din Iliia, aplicați la meserii și la Legatul protopresbiterul Alexandru Tordășianu pentru ajutorarea copiilor săraci din Alba Iulia aplicați la meserii. Pentru prinos, implorând odihnă lină decedatei și mângâiere celor îndurați, exprimă sincere mulțumite: Vic. Tordășianu, prezidentul «Reuniunii sodalilor români din Sibiu».

Dela Reuniunea română de înmormântare din Sibiu Dela 23/X până la 10/XII 1917 au fost primiți ca membri: George Neagoe, econom în Rusciori și soția sa Rafila născ. Bogorin; Victoria Boiu născ. Doctor, soție de preot în Sibiu; Alexandru Vlad preot în Mag și soția sa Eufemia născ. Pipos; Petru Popovici protopop în Abrud și soția sa Silvia născ. Pușcariu; Andrei Milea, preot în Șura mare și soția sa Cornelia născ. Cristolovean; Andrei Milea, proprietar în Șura mare și soția sa Maria născ. Ciupea; Andrei Teodor, grădinar în Sibiu și soția sa Ana născ. Târnoavean; Nicolae Știrbu econom în Gușterița; Irina Fincu, soție de controlor arhidiecezan în Sibiu; Laurian Frâncu, proprietar în Benic și soția sa Maria născ. Seușan; Vasile Gan, preot în Lătureni și soția sa Leontina născ. Toderici; Mihael Toderici, proprietar în Cricău și soția sa Aurelia născ. Drăgan. În acelaș timp s'au plătit ajutoarele statutare după următorii membri răposați: Paraschiva Duma născ. Henteș, Casian Muntean, Ana Lașcu născ. Cioacla, Sofia Simonescu, Elena Magdalena Moldovan născ. Berghezan, Ioan Predovicu preot Amnaș, Lazar Negrilă inv. pensionat în Sibiu, Petru Feliorean și Elena Morariu născută Bobeș din Sibiu. Inscrieri ca membri se pot face și prin post, trimițând taxa de înscriere de 2 cor. și taxa cel puțin a unui caz de moarte de câte 60 bani, la casierul reuniunii, Timotei Popovici, Sibiu, strada Cisnădiei 7.

Mulțumită.

Tuturor acelor, cari din prilejul morții neuitatului nostru soț și tată, Lazar Negrilă, învățător în pens. în Sibiu, au binevoit a ne adresa cuvinte de mângâiere, cu graiul sau în scris, și a da iubitelui nostru defunct onorurile din urmă, asistând la actul înmormântării, le exprimă sinceră și adânc simțită mulțumită

Jalnica familie.

Cărți și reviste.

Sbuciumări politice. Se mai găsesc câteva exemplare de vânzare din publicația: Sbuciumări politice la românii din Ungaria, de Ioan Slavici. Broșura de 115 pagini costă 1 coroană, plus 20 fileri porto. A se cere dela Librăria Arhidiecezană.

Îndurați-vă spre soldații noștri!

Spitalele și casele de marozi din monarhia noastră sunt ticsite de soldați răniți și morboși, între cari se află un însemnat număr și de români. Ei zac posomorți, îngândurați și părăsiți, ca nește necunoscuți în marea de străini. Unii sânt siliți să păzească cu săptămânile sau cu lunile patul sau odaia în care și-au urât zilele. Între olaltă nu mai au vorbe de schimbă, iar noi preoții, cari îi cercetăm și căutăm cuvinte de mângâiere și îmbărbătare, abia mai putem satisface. Ei ne cer, spre satisfacerea și mulțumirea noastră, gazete și cărți de cetit. Dar cum nu dispunem în măsura după cum ni-se cer și am voi, suntem siliți spre marea noastră durere să-i amănăm de pe o zi pe alta, sau peste tot în unele cazuri să le înfrângem pofta și dorința.

Și ne doare, ne doare rău faptul acesta, mai ales, că văd ei și constatăm și noi, că străinii, maghiarii, nemții, cehii, până și sârbii, în unele părți sânt mai bine provăzuți cu lectură.

Deci să nu ne lăsăm cei din urmă, ci dacă se mai află în noi simț național și creștinesc, să ne facem datorința și să ne îndurăm spre soldații noștri.

Ne rugăm deci de tot creștinul și românul de bine, să binevoască a trimite gazete, călindare și tot soiul de cărți de lectură pe seama soldaților noștri, iar ziarele noastre să trimită un număr oarecare din numărul de «Crăciun» și «Anul nou», pe adresa mea. Timișoara-Temesvár, la 9/XII. 1917.

Eugeniu Munteanu,
preot militar-Feldkurat, Temesvár.

K. u. K. Gr. or. Militärseelsorge*)

Nr 304/1917 prot.

(248) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan, în urma morții parohului Vasile Maxim de paroh în parohia III de clasa I (primă) din Avrig, se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Reflecțanții la acest post să și înainteze cererile lor, instruite cu documentele prescise pentru parohii de clasa primă subsemnatului oficiu protopresbiteral în Sibiu în termenul prescrist și cu prealabila încunoștințare a subscrisului, întrucât sânt necunoscuți în parohie, să se presinte și în parohie, spre a face cunoștință cu poporul.

Sibiu, în 6/19 Noemvrie 1917.

Oficiul protopresbiteral al Avrigului în conțelegere cu comitetul par. concernent.

Dr. Ioan Stroia,
adm. protopr.

Nr. 213/1917

(266) 2—3

Concurs repetit.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa a III-a Federi, din protopresbiteratul Hațeg, în baza ordinului consistorial dto 31 Octomvrie a. c. Nr. 1556/1917 Bis. se publică prin aceasta concurs din oficiu cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții să și înainteze cererile cu documentele prescise la subsemnatul oficiu în termenul deschis și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserica cu prealabila încunoștințare a subscrisului spre a oficia, cânta sau predica.

Hațeg, la 14/27 Noemvrie 1917.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Hațeg.

Dr. Cornel Popescu,
protopresbiter.

„ANDREIANA”,
instituit de credit și de economii, societate pe acții în Rașinar.

Aviz.

Institutul nostru cu 1 Ianuarie 1918 reduce etalonul de interese la toate depunerile cu 1/2%. Darea o plătește institutul.

Rașinar, la 10 Decembrie 1917.

(268) 1—1

Direcțiunea.

*) Foile noastre sânt rugate să reproducă textul de mai sus.